

Niko Nikolla

**NJERIU
PA EMER**
roman

Niko
Nikolla

NJERIU
PA EMER

roman
satirik

SHTËPIA BOTUESE
«NAIM FRASHËRI»
TIRANË

51400

PROLOG

Në agjencitë e autobusëve të linjave interurbane, zakonisht njerëzit që nisen, përcjellin apo presin, bëjnë një lloj zhurme që u ngjet pazareve të vegjël. Një gjë e tillë po kryhej edhe atë mëngjes në agjencinë e Tiranës, kur, papritur, zhurma u pre dhe, përmes heshtjes së thellë, filloi të shquhej një zë i qetë, i qartë dhe tingëllues. Spikeri i radios transmetonte një lajm. Gjindja kurioze gati mbajti frymën. Spikeri njoftonte se kometa Hallej, pasi i qe afruar Tokës 174 milionë kilometra, kishte ndërruar drejtim.

Rreth kometës Hallej bisedat kishin kohë që zienin. Herë-herë lajmet për të përhapeshin ogurzeza si diçka mi-

stike dhe e frikshme. Herë-herë njerëzit e largonin këtë frikë për faktin se ajo edhe 75 vjet më parë i ishte afruar Tokës, madje në atë kohë kishte hyrë edhe në folklorin tonë. Pra hamendjet, bisedat, diskutimet rreth saj tani spikeri po i priste si me thikë.

Në këto çaste në mes të heshtjes dhe kuriozitetit, çau përmes turmës një djalosh shtatlartë, me rroba bojëqielli, me flokë të gufuar, fytyrë ezmere, në mesin e së cilës kishin zënë vend një palë syze të errëta, ndërsa në dorë mbante një çantë të madhe nga ato që kanë zakonisht nëpunësit e dikastereve.

«Sonda xhirota, — vazhdonte spikeri, — për të vëzhguar kometën, pasi bëri një udhëtim prej 700 milionë kilometrash, iu afrua asaj dhe bëri 4 mijë fotografi.»

Një udhëtar fërshëlleu e tha:

— 4 mijë fotografi, sa plani im vjetor.

Spikeri vazhdonte:

«Bërthama e kometës i ngjante një arre të madhe me diametër 11 kilometra.»

Një udhëtar tjetër, duke lëvizur kokën e duart bashkë, tha:

— Me një fjalë ajo nuk na ra.

Në këto çaste djaloshi me rroba bojë qielli hyri hijerëndë në autobus dhe po ulej në një nga vendet e preferuara. Një udhëtar çakërrqejf, duke zënë kokën me një dorë dhe tjetrën duke e zgjatur përpara, tha:

— Bobo, kometa hyri në autobus.

Njeriu me rroba bojë qielli e dëgjoi romuzin, po nuk foli. Ai plasi çantën në ndjenjëse dhe nxori kokën në dritare.

Ndërkaq spikeri vazhdonte: «Kometa po largohet dhe, sipas llogarive astronomike, i takon t'i afrohet Tokës në vitin 2062.»

Njeriu që iu drejtua romuzi, foli me zë të lartë:

— Një minutë, shofer...

— Një minutë, — përsëriti udhëtari që kishte në krah pa ditur edhe ai vetë pse e nxori këtë fjalë.

— Një minutë, një minutë, — belbëzuan edhe nja dy-tre udhëtarë të tjerë.

Shoferi ktheu kokën prapa të merrte vesh ç'ishte kjo thirrje «një minutë.»

Personi me rroba bojë qielli kishte nxjerrë kokën në dritare dhe po i thoshte një plakut:

— Lajmëro në ministri: veturën të mos e nisin, se po shkoj me autobus. Më pëlqen udhëtimi me njerëzit e thjeshtë, me popullin.

— Si?! — i tha plakut i habitur dhe i hutuar.

Ai nuk priti përgjigjen e plakut, por hoqi kokën nga dritarja e i tha shoferit me ton urdhërues:

— Nise.

— Nise, — vazhdoi një zë tjetër.

— Nise, nise, nise, — u dëgjuan zëra të tjerë të shpërndarë dhe të çrregullt.

I pari që deshi të shuante këtë kuriozitet ishte njeriu i ulur pranë tij, një djalosh i shkurtër, tërë muskuj, me ca sy larushë, veshur me një xhakavento bojë portokalli, që pyeti:

— Ku punoni?

Tjetri bëri me dorë diçka të paqartë, po nuk foli.

Kureshtarët u shtuan edhe më shumë. Pas tij ishin ulur profesori i Institutit të Restaurimit të Monumenteve, Tako Kerçi, me asistentin e tij, Qenan Qenanin.

Derisa autobusi mori rrugën mirë dhe fitoi shpejtësinë mbi asfaltin, që shkëlqente nga rrezet e diellit të mëngjesit, udhëtarët mbetën në heshtje. Pastaj bisedat filluan dalëngadalë të shtoheshin.

Profesori Tako Kerçi kishte muhabetin e tij. Ai i tha asistentit:

— Restaurimi i ikonës së shën Kozmait nuk ka vlerë fetare, por vlerë arti.

— Domosdo, — u hodh papritur njeriu me xhakaven-
to portokalli që rrinte para tyre.

Biseda mori zjarr. U harrua kometa Hallej dhe tani në-
për gojët e njerëzve vërtitej shën Kozmai, ç'vlerë do të
kishte kjo ikonë? ... Profesori nëpërmjet ikonës së shën
Kozmait mendohej të shpjegonte vlerat e piktorit si artist
i madh. Njeriu me rroba bojë qielli hapi gojën:

— Një artist i madh bën art të madh, — tha.

Fjalët e tij e bënë edhe më enigmatik në sytë e të tje-
rëve që ishin rrotull e, sidomos, të atij që kishte pranë.
Mirëpo biseda u ndërpre, sepse nga fundi i autobusit u
ndie një gërnetë, pastaj një palë saze ia morën këngës:

*Çezmë e bardhë karshi fshatit,
tre qostekë të sahatit.*

— Iso, more, iso!

Në autobus u harrua kometa, ikona e shën Kozmait
dhe njeriu me rroba bojë qielli.

* * *

Kënga vazhdonte shtruar, por ja që s'donte autobusi
të ecte shtruar. Ai filloi të bënte naze. Shoferi, si për t'i
ardhur pas avazit makinës e jo sazexhinjve, e ndaloi dy-
-tri herë. Mirëpo, kur një udhëtar tha se s'qenka gjë ky
autobus, shoferi u nxeh e iu përgjigj tërë inat:

— Autobusit tim i marrsh të keqen. Unë do t'ju shpie
shëndoshë si molla:

Sazexhinjtë e dëgjuan dhe i kthyen përgjigje me saze
e me këngë:

*Faqekuqe porsi molla,
nazike moj, belholla,*

— Iso, more, iso!

Autobusi qëndroi para një dyqani. Kënga pushoi dhe u dëgjua shoferi që nga timoni i foli me zë të lartë shitësit, atje brenda, prapa banakut:

— A ke piper të kuq?

— Kam, kam, — erdhi përgjigja.

— Më sill një kartë, — urdhëroi shoferi.

Sazexhinjtë ishin gati:

*Moj dasma që do piper,
moj dasma.*

Mirëpo prapë kënga u pre. Këtë radhë udhëtarët u shtangën nga habia. Shoferi, pasi kishte marrë piperin, hapi kapakun e radioatorit dhe e hodhi brenda.

— Po loz mendsh, — tha profesori, kur pa këtë skenë.

— Makina po ha piper, — tha djaloshi që ishte pranë atij me rroba bojë qielli.

— Edhe ha, — tha tjetri i qetë.

Shoferi nuk u vuri veshin fjalëve dhe romuzeve, po shtrëngoi kapakun e radiatorit, ndërroi marshet dhe autobusi u lëshua me të katra përpara sikur t'i digjte piperi i kuq.

Gjindja u bë kurioze. Pas një cope udhe shoferi ndaloj autobusin, u ngrit në këmbë, ktheu kokën prapa e sqaroi gjindjen:

— Piperin nuk ia hodha autobusit për t'i dhënë shije, po për t'i zënë vrimat radiatorit të shpuar.

— Domethënë e ktheve piperin në kallaj, — tha rëndshëm njeriu me rroba bojë qielli.

— Alkimi, — i vuri kapakun profesori.

— Bëni 15 minuta pushim sa të pini një cigare jashtë, — shtoi shoferi.

Njerëzit dolën në rrugë dhe ndenjën apo filluan të shëtisnin secili pas qejfit të tij. Kureshtar dhe llafazan

djaloshi me xhakavento portokalli nuk iu nda këmba-këmbës atij me rroba bojë qielli, i cili, sa zbriti nga autobusi, po ecte me vrap drejt një lëndine.

— Ku shkoni, shoku?...

— Të mbledh lule!

— Shumë bukur, shumë bukur, — tha tjetri duke e ndjekur pas.

— Nevojat fiziologjike nuk kryhen në grup, — iu përgjigj ai me ironi.

* * *

Kur u kthyen nga lëndina, njeriu me rroba bojë qielli dhe djaloshi me xhakavento portokalli shëtisnin e flisnin bashkë si të ishin shokë të vjetër.

— Ku punoni? — pyeti portokalliu.

— Merrem me studime, — tha bojëqielli.

— Në cilën fushë?

— Aktualisht kryetar i ekspeditës së Akademisë së Shkencave për të studiuar folklorin për kometën Hallej.

— Shumë bukur, shumë bukur!...

Ndoshta në fillim njeriu me rroba bojë qielli i tha me shaka këto fjalë, siç i erdhën ndër mend. Por ato u dëgjuan dhe u miratuan me entuziazëm nga tjetri. Në të vërtetë ai do të merrej me ca studime të tjera. Ai shkonte të gjente një kushëri të babait që nuk dihej në ishte shqetësuar apo jo për katastrofën që mund t'i sillte Tokës kometa Hallej, apo të kishte dëgjuar ndonjë këngë a bejte për të.

Studimet e tij të posaçme i kishte bërë në një sënduk në familjen e tij. Ashtu si kometa që iu afrua Tokës 174 milionë kilometra dhe pastaj ndërroi drejtim, po ashtu, në drejtim të kushëririt të babait, ishte dukur në horizont një trashëgimi enigmatike jashtë shtetit. Ajo i ishte afruar kushëririt (nuk dihet në çfarë distance) dhe pastaj kishte ndërruar drejtim e ishte zhdukur kushedi ku në rruzullin tokësor.

Kreu i parë

QYTETI ME KATËR PORTA

Asnjërit prej udhëtarëve të autobusit nuk i shkonte ndër mend se ai njeriu që u ra në sy menjëherë ishte nisur drejt «Qytetit me katër porta».

Ku bie ky «Qyteti me katër porta»?

Për këtë mund t'ju sqarojë vetëm njeriu me kostum bojë qielli dhe me syze të errëta. Madje edhe ai nuk e dinte dhe as i kishte shkuar ndonjëherë ndër mend se ekzistoka një qytet i tillë. Po një ditë më parë, kur po kërkonte nëpër ca sëndyqe mos gjente ndonjë pare, në fund të njërit, brenda në një kapelë republikë si ato të kaubojve, të mbështjellë me një gazetë, gjeti një tok kartëmone-dhash të reja. Për kapelën republikë kishte dëgjuar një hi-

stori të çuditshme. Atë e kishte sjellë stërgjyshi i tij kur që kthyer nga Argjentina plot me shkrepëse që ndizeshin në mur, në gur e kudo që t'i fërkoje. Kjo ishte e vetmja pasuri që pati prurë, por që kishte çuditur fshatin.

Kartëmonedhat ishin të reja, por ato ishin mbështjellë me një gazetë të vjetër. Si për të gjetur të fshehtat e tjera të kapelës e të këtyre të hollave, ai hapi copën e gazetës dhe i ra në sy në krye të saj një titull me germa të mëdha «Qyteti me katër porta». Titulli e tërhoqi, po u bë edhe kureshtar nga shkrimi. Në një copë të faqes së gazetës ai lexoi këtë shënim: *Lexuesi të na falë se mungon germa e 28 e alfabetit; të cilën po e zëvendësojmë me germën f.* Ai e lexoi për kureshtje fejtonin.

«Në qyfehin fonë kemi një drejfor me mendje femër, me një fjalë që i pjelë, — shkruante autori. — Ky është drejfori i komunales, Alush Panajaja.»

— Hëm! — tha i çuditur Llajni. — Paska shkruar për tim atë.

«Ky shoku Alush ka shumë punë, po ai ndërmjef punëve di fë zgjedhë më kryesoren: Qyfefi ka kanale që duhen rregulluar, ka balfra që duhen pasfraur, por ama qyfefi ç'u mor vesh që ëshfë qyfef kur s'di nga hyn e nga del. Prandaj Alushi një difë mendoi e urdhëroi që në kafër hyrjet e qyfefit fë bëhef nga një porfë me harqe befoni.

— Mos na thonë që e bëmë qyfehin si hanin me kafër porfa, — i thanë shokuf Alush nja dy punëtorë.

Alushi i zemëruar u tha se nuk merrnin vesh nga modernizimi, se ngrifja e kafër porfave do fa bënfe qyfehin më fë bukur, më serioz dhe më fë njohur në syfë e udhëfarëve që kalojnë këfyre anëve...»

Ai lexonte artikullin dhe qeshte me vete. Ç'është ky lloj shkrimi?! Mos vallë është në gjuhën sanskrite?

«U bënë porfaf, mirëpo qyfefi rrifej përdifë e fani mund fë fhuhef jo qyfefi me kafër porfa, por kafër porfaf në mes të qyfefit. Në këfë qyfef po bëhef një sfadium. Mi-